

עם (ק"מ"ה) [קס"ה] (קס"ה)
 [כ"ה]
 הרב המגיד בפרק כ"ו
 וכן הלכה ו' בשם
 מנ"ץ [שנת קמ"ג ד"ה
 ה']
 עם בגמרא ולפירוש
 מנ"ם בפרק כ"ו
 [משנת ה"ה ו']
 הרב המגיד עם בשם
 חז"ד וק"ל מפירוש,
 [שנת מה, ג ד"ה
 ומה] בשם הראב"ד:
 שנת קמ"א [כ"ה]
 וכענין:
 עם בגמרא:
 עם קי"ב [ע"ה]
 ויחא וכרבי יהודה:
 עם:
 עם וכרבי יוסף הד"ף
 ז מה [שנת ה"ה] עם
 שקט עו סוף [ה']
 שנת ק"מ [ש"ה]
 עם קל"ט [ש"ה] וכרבי:

ציונים לרבי"א
 תרומת הרש"ן סוף
 ע"א:

הגהות הסומ"ץ

פ"י פלימות ש"פ שבות.
 עם בודל מן ואינו רוצה
 שחמש בוקן השמימי
 גמא, אבל שירי שאר
 דים מותר לשלטל אינו
 ין בהם ג' על ג' דהו
 ירח ולא גרע מהים
 עה [כ"י עמוד שני ד"ה שירי
 בטליתות].

הגהות והערות

- [1] ש"ן סוף כ"ה סוף (ג"ל"ן בי"א)
- [2] ש"ן מה שכתבתי סוף [ס"ף ז]
- [3] (ג"ל"ן בי"א)
- [4] ש"ן סוף ג"ט סוף (ג"ל"ן בי"א)
- [5] ג"ש מספיקות
- [6] ג"ד תקי"ד (ספיקות), "ה לט"י שד' ומקור ט"ס:
- [7] חזקן במשניות י"טאמר תפ"ג:

בו ויש מתירין. דחויא לקנה בו מילי: בו מותר לט"מ"ו. פירוש, להדפוס: ב"ח במ"ה מתורת כ"י. דגנאי הוא לתקנו, כיון שניכר מנחוק. (י) והקשה המגיד משנה (שנת י"ד) מאי שנה מכל שברי הכלים דש"ר, כמו שכתוב סעיף ו', וי"ל דלא חוי לנטות כלים, משום דממאס (כ"י עמוד ד"ה ומ"ה ובז"ר). ול"ע, דלמרינן [שנת ס, ט] סנדל המסומר שרי לעלטלו לכסות בו את הכלי ולסמוך בו כרעי המטה. ועוד, דמי צעין שיהיה דוקא רחוי לכסות בו כלי, הא חפילו חוי לחשמיש אחר שרי, (י) ועיין מה שכתבתי סעיף י"ח [ס"ף ק"ד] בשם המוסקפות. ונראה לי דנמנעלים שלנו אף על פי שנספקה הרצועה עדיין חוי לנטות, ומורה כלי עליו. דדוקא נמנעלים שלהם, שהיו פתוחים לגמרי מלמעלה, ולדיו של עך או של עור קשה, והרצועה נקשרת על גבי הרגל, כמו שכתב רש"י [שם ק"ה, ה ד"ה אישוק], ואם נפסקה לא היה יכול לנעול, מה שאין כן בשלנו: ב"ח גמ"ה. ונראה לי דנחוש או נמשימה אסור, דלמא מבטלי ליה והוה קשר של קיימא, וכן משמע מלשון הרמב"ם [שם שנת י"ד]. ועיין בנשק, משנה [שם] בשם הרמ"ך, ודווקא, כי ל"ע בגמרא ליטעם: ל נשטר שם אסור. ונראה לי דאם רבים הם וגנאי לו לילך בלא מנעל, שרי משום כבוד הנרות, כמו שכתוב סוף סימן י"ג: ל"א איקח הקבה ובר', ואם חלמר כיון שנשתמש בו מבעוד יום לישתרי כמו שכתוב סעיף כ', וי"ל דלניהו לא הוי אורחיהו ליחודי קניס לכתונה (ר"ן שנת נ"ה, ה ד"ה משלח). ול"כ בקניס שלנו המיוחדין לחלות עליו שרי: ל"ב אסור לט"מ"ה. דגורין שמה יתקע הרגל לשם, והוי בנין:

שרי משום כבוד הנרות, כמו שכתוב סוף סימן י"ג: ל"א איקח הקבה ובר', ואם חלמר כיון שנשתמש בו מבעוד יום לישתרי כמו שכתוב סעיף כ', וי"ל דלניהו לא הוי אורחיהו ליחודי קניס לכתונה (ר"ן שנת נ"ה, ה ד"ה משלח). ול"כ בקניס שלנו המיוחדין לחלות עליו שרי: ל"ב אסור לט"מ"ה. דגורין שמה יתקע הרגל לשם, והוי בנין:

בית המשחה בשבת, כמו שכתב בית יוסף בסמוך [עמוד זו ד"ה מריח] לענין מריח:

ערך ל"חם למהריק"ש

ש"פ זו [אסור לט"מ"ה]. ועיין סימן ס"ו דין י"ח:

באר היטב

(כ"א) מצינה. שאדם צולל מהם מלהשתמש בשמים מגונה, (ט"ו) ס"ף י"ב:
 (כ"ב) כ"י. על הדפוס, (ט"ו) ס"ף י"ב): (כ"ג) ואסור לט"מ"ו. ומנעלים
 שלנו עדיין חוי לנטות ומותר לטלטלן, מ"א [ס"ף כ"ח]: (כ"ד) ל"ח. ומוט

מהבית השק"ף

(כ"ה) בו מותר לט"מ"ו. פירוש להדפוס, ר"ל, דהמנעל הוא הוא מלאכתו לחותר ושם כלי עליו, אלא הדפוס מוקרו כלי שמלאכתו לאיסור, ואם שומט המנעל מעל הדפוס, כיון שהמנעל מהורק בדפוס אי אפשר להוציאו כי אם שיטלטל גם הדפוס, מכל מקום שרי. והוא הדין איפכא, כשרוצה להוציא הדפוס בתוך המנעל ג"כ מותר, ואורחא דמלתא נקט, שהדרך להוציא המנעל: (ס"ף כ"ה) ב"ח דגנאי בו, ר"ל, דמנעליהם היה ניכר איזה מנעל שייך לימין ואיזה שייך לשמאל, ולא היה אפשר לנעול המנעל בלי רצועה, וכמו שכתב בג"א אחר זה, אלא שאם נפסקה הרצועה היה אפשר לתקנה ולחבר הרצועה שוב למנעל. ורצועה הפנימית היינו מה שהוא בין רגל לרגל, וחיצונה היינו מה שהוא בעד חזן לצד אויר העולם. לכן אם נפסקה רצועה החיצונה ומחברתה, הוא נראה לעין, והוא לו גנאי: דלמרינן ב"ח כ"ו. דף ט"ו ע"ב. ורוחק לומר דמיירי דוקא בסנדל היש דלא

(י"ב) פלימות ש"פ מצודה. לפי שאדם צולל מהם מלהשתמש בשמים מגונה: (י"ג) כיון דשם ב"י ע"ז. פירוש, הדפוס הוא כלי שמלאכתו לאיסור, ושרי (י"ד) לצורך מקומו. והא דנקט מנעל חדש הוא לריבויא, דאפילו חדש שהוא אינו רפוי על הדפוס, לאפוקי ממאן דלמר בגמרא [שנת קמ"ג, ט] צעין (י"ה) רפוי דוקא.

ונראה דאם היה רפוי אין צריך שיטוטט המנעל ממנו, אלא נוטל הדפוס מן המנעל, כמו שכתוב בסמוך [ש"ף טו] גבי חלוק ב"ח י"ט בחובו כלי, אלא דכאן שמיירי בחדש שהוא מהודק שפיר אי אפשר לנטול הדפוס אלא אם כן שומט המנעל, ולהכי נקט שומטו צמנעל:

(י"ד) אסור לט"מ"ה. הטעם בגמרא [שם קמ"ג, ט] שמה יתקע. פירוש רש"י [ד"ה שמה יתקע] כשיחבר לה רגל, יתקעה בחוק. ומה הטעם פסק בתרומת הש"ן [סימן ט"ז] לענין ספסל (י"ה) שנשטט אחד מרגליו [דלחוק] (י"ז) מטעם שמה יתקעו.

ונראה שם מדבריו שיש לז להקל צפספל כיון שראוי לסמוך אותו על ספסל אחר, אלא שכתב שיש להסמיך. ונראה לי דוקא שנשטט ק"א אסר בזה, דאפשר לחברו ואין בו איסור רק אם יתקע, ועל כן אסרו חפילו בלא תקע דשמה יתקע, אבל אם נשבר רגל אחד דלא שייך בזה שמה יתקע, אלא צריך לעשות רגל

אחר, ולזה לא חייבין. ורמ"א דנקט כאן חפילו אם נשברה מבעוד יום, לאו בדוקא הוא, אלא נשטט ק"א. ומה נראה לי דאם נשטט הרגל כבר ואין כאן אותו רגל כלל אלא הספסל עומד כך בלא רגל ההוא מוקדם, אין איסור לסמוך אותו על ספסל אחר, דכאן אין שייך שמה יתקע, כן נראה לעי"ד בתיסור זה שהוא חומרה דרבנן, וללדד צו להקל במקום שאין חשש שמה יתקע, בפרט במקום שהוא לורך

חלוק שכתבו אותו (י"ג) ותחברו בו קנה לתלות בו לייבשו (י"ד) יבול לשטטו מעל הקנה אבל ל"א ליקח (י"ה) הקנה מתוכו אסור לפי שאינו כלי ואם תחברו בו כלי מותר ליטלו מתוכו אפילו הוא מלאכתו לאיסור: כ"ד. שששמה אפילו אחת מירבותיה (י"ד) ל"ב אסור לטלטלן: ה"ה [ט"ו] וכן ספסל

חלוק שכתבו אותו (י"ג) ותחברו בו קנה לתלות בו לייבשו (י"ד) יבול לשטטו מעל הקנה אבל ל"א ליקח (י"ה) הקנה מתוכו אסור לפי שאינו כלי ואם תחברו בו כלי מותר ליטלו מתוכו אפילו הוא מלאכתו לאיסור: כ"ד. שששמה אפילו אחת מירבותיה (י"ד) ל"ב אסור לטלטלן: ה"ה [ט"ו] וכן ספסל

חלוק שכתבו אותו (י"ג) ותחברו בו קנה לתלות בו לייבשו (י"ד) יבול לשטטו מעל הקנה אבל ל"א ליקח (י"ה) הקנה מתוכו אסור לפי שאינו כלי ואם תחברו בו כלי מותר ליטלו מתוכו אפילו הוא מלאכתו לאיסור: כ"ד. שששמה אפילו אחת מירבותיה (י"ד) ל"ב אסור לטלטלן: ה"ה [ט"ו] וכן ספסל

בית המשחה בשבת, כמו שכתב בית יוסף בסמוך [עמוד זו ד"ה מריח] לענין מריח:

ערך ל"חם למהריק"ש

ש"פ זו [אסור לט"מ"ה]. ועיין סימן ס"ו דין י"ח:

באר היטב

(כ"א) מצינה. שאדם צולל מהם מלהשתמש בשמים מגונה, (ט"ו) ס"ף י"ב:
 (כ"ב) כ"י. על הדפוס, (ט"ו) ס"ף י"ב): (כ"ג) ואסור לט"מ"ו. ומנעלים
 שלנו עדיין חוי לנטות ומותר לטלטלן, מ"א [ס"ף כ"ח]: (כ"ד) ל"ח. ומוט

מהבית השק"ף

חיצונה דשם יש גנאי אם מחברתה, מכל מקום אפשר להפך של ימין לשמאל ותהיה רצועה חיצונה פנימית ושם אפשר לתקנה, דשם אינו גנאי וליכא גנאי, אמר ליה הלכת כרבי יהודה דבאי גזנא לא חרי כלי, עכ"ל הגמרא. ופשיטא דהש"ס, כיון דנפסק הרצועה בטל ממנו תורת כלי ואסור בטלטול, אלא בכרמלית משום פסידא שלא יאבד חותר לו לטלטל דרך מלבוש ע"י גמיו, אבל בחצר דמשומר לא חותר לו הטלטול בין ע"י גמיו דרך מלבוש או ביד, אע"ג דהוא חצר המעורבת, כיון דליכא תורת כלי עליו. אבל הכסף משנה פ"ה בשם הרמ"ך וז"ל, אבל בחצר אסור, דילמא מבטלי ליה והוי קשר של קייבוא, והכי מפרש בגמרא (וערך לומר דבכרמלית שלא יאבד החתירו חז"ל ולא גזרו דלמא מבטלי ליה. אך מדבריי מ"א נראה דבגמיו לת לא שייך כלל קשר של קייבוא, דהגמיו גופיה אינו של קייבוא, ודוקא בחוט ומשיחה יש לחוש). ואם תאמר שילטלנו דהא עושין מעין מלאכה (והיא

5

ספרי הלבושים לבוש החור

הוא לבוש השני מעשרה לבושי מלכות
אשר חנן הגאון מוהר"ר מרדכי יפה זללה"ה
וקרא שמו
לבוש החור
על שם הפסוק
ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות וחור וגו'

והוא כולל
כל הדינים הכלולים בחלק הראשון מטור האורח חיים
וטעמיהם והוא אשר קראו לבגל הטור סדר היום
[נוסח הספר מהדפוסים הראשונים]

סימנים רמב" - תכח

מהדורה מחודשת מסודרת מחדש
באותיות מאירות עינים ברוב פאר והדר.
מוגהים ומתוקנים בהגהה מדויקת עפ"י כל הדפוסים הראשונים
וכתבי יד. פיסוק וקיסוע מדויק, והדגשת כל הלכה בנפרד
הוספת אלפי מראי מקומות ופענוח ראשי התיבות

ועליהם הונים
חיבור חדש של אלפי הגהות והערות ותיקונים
ממון הגאון הקדוש ר' אברהם אזולאי זעקללה"ה
בעל החסד לאברהם - זקנו של החיד"א
אשר הועתק מכתב יד קדשו בגליוני הלבושים

מלבושי יום טוב
להגאון רבי יום טוב ליפמאן הלוי העלר זעקל בעל התוס' יו"ט
אלוה רבה - אלוה זוש"א
לרבינו הגאון מוהר"ר אליה שפירא זעקל אב"ד טיקטין
מעובדים מחדש בתיקוני אלפי טעויות,
ציוני אלפי מראי מקומות והגהות והערות

ובסופו ילקוט הערות והגהות מכתבי יד גדולי ישראל

לחקנו עוד ואסור לטלטלו, ואם הוא לי בברמליה מותר לכורך עליו לי גמי לה שהוא מאכל בהמה לתקנו שלא יפול מרגלו עד שיכא לביתו, ובחצר שהוא לי נשמר שם אסור. **מז** הלוק שכתבו אותו ותחבו בו קנה לתלותו בו ליבושו, לי יכול לשומטו מעל הקנה, **נמן** לי אבל אסור **נז** ליקח הקנה מתוכו לפי שאינו כלי, **נח** ואם תחבו בו כלי, יכול ליטלו מתוכו אפילו הוא מלאכתו לאיסור, **נין** לי דהא הוה כמו צורך מקומו. כירד שנשמטה אפילו אחת מיריכותיה הן, אסור לטלטלה גזירה שמתא יתקע, וכן ספסל ארוך **נכ** שנשמט אחר מרגליה **ניאן** כל שבן שתיים שאסור לטלטלה ולהניחה על

צד לא מנעל חדש מותר לשומטו מעל הדפוס, ואף על פי שהדפוס מלאכתו לאיסור, כיון לי דשם כלי עליו **נהן** מותר **הו** לטלטלו לצורך מקומו, דהיינו חללו של המנעל שהדפוס בחוכו. **ל**

מז סנדל יש לו שתי רצועות זן, אחת מבחוץ ואחת מבפנים בין הרגלים, וכשנפסק הפנימי ראוי הוא לתקנו, אע"פ שתיקנו ניכר וגנאי הוא, מבפנים לא מתחזי כל כך, וכשנפסק החיצונה אינו הגון שוב לתקנו, לפיכך נפסקה הרצועה הפנימית עדיין תורת כלי עליו הואיל וראוי לתקנו ומותר לטלטלו. נפסקה החיצונה לי בטל מתורת כלי שאינו ראוי

הגהות מזהר"א אורחאי

זן פירוש ב' אונים מקום קביעות הרצועה. חן פירוש ספסלים שלה כעין רגלים.

מלבושי יו"ט

הח מותר לטלטלו וכו'. וכיון שכן חף להוליא הדפוס מתוך המנעל נמי שרי כמו שכתב לקמן סעיף ט"ז: **נא** אבל אסור ליקח הקנה מתוכו וכו'. כך הוא צמחל **קמ** ע"ה וכן פסק הטור, ואשחמית להכ"י הא דכתב הר"ן בפרק חולין **נב** ע"ה דהא משלש דמאי שגא מתריות של דקל דלקמן סעיף כ', ומיך דליכא למימר דלגיהו לא הוי ארמייהו ליתוי קניא לכמות, אלא נראה להורות כר"ן. ומלמתי בשלטי גיטריס **נכ** אם הוי שכתב הואיל ונתן בו הקנה מחול הכי הוא מוכן ומותר לטלטל, ומכל מקום נראה שהפירו על מדה הדין דלהר"ן לא פניא דכ"י אלא נריך שמדן לכך, ועיין סימן רנ"ט סעיף י"ב: **נד** דהא הוה וכו'. וכן כתב המגיד פרק כ"ה מהלכות שבת, ועיין לעיל סעיף י"ד: **נז** שכן שתיים שאסור וכו'. כך פסק רנו, והן דברי מרומם הדשן סימן ע"ה, ולקמן סימן שי"ג סעיף ו' כתב בפנים בשם ירושלמי, וכן עשה המחבר לקמן והוה ליה להרגיש מה:

אליה זומא

הח וכיון שכן אף להוציא הדפוס מתוך המנעל נמי שרי **מלבושי יו"ט**: **נב** ואם יחדו לכך כמו שאנו עושין, פסק מלבושי יו"ט דשרי, וכן פירש דברי הר"ן פי חולין דלא סגי בנותן הקנה מבחול אלא צריך שיהיה לכך, ודלא כמ"ש בעולת המיד בשם ח"ו:

מסמע דאם יחדו כמו שאנו עושין שרי, ומפי שלא כתב דכ"י לא כתב כן בש"ע גם כן, אלא נראה להורות כר"ן. ומלמתי בשלטי גיטריס **נכ** אם הוי שכתב הואיל ונתן בו הקנה מחול הכי הוא מוכן ומותר לטלטל, ומכל מקום נראה שהפירו על מדה הדין דלהר"ן לא פניא דכ"י אלא נריך שמדן לכך, ועיין סימן רנ"ט סעיף י"ב: **נד** דהא הוה וכו'. וכן כתב המגיד פרק כ"ה מהלכות שבת, ועיין לעיל סעיף י"ד: **נז** שכן שתיים שאסור וכו'. כך פסק רנו, והן דברי מרומם הדשן סימן ע"ה, ולקמן סימן שי"ג סעיף ו' כתב בפנים בשם ירושלמי, וכן עשה המחבר לקמן והוה ליה להרגיש מה:

אליה רבא

לה גמי וכו'. וז"ל דכחוט או נמשיתה אסור דלמא מנעל לכו והו קשר של קיימא **מג"א** סי' טז. ואינו מוכרח, ד"ל דלא היה ככרמליה רק גמי, גם קמ"ל דמותר לטלטלה גמי לזה. **כתב מג"א** **נס"ק** בהן ג"ל דנמנעלים שלטו חף שנפסקה הרצועה עדיין חוי ללושבה וסורת כלי עליה, דדוקא מנעלים שלהם שהם פמומים וכו': **זו** נשמר וכו'. ואם רביס שם וגנאי לו לילך צלא מנעול, שרי משום כבוד הנדירות כמ"ש **ס"ס** י"ג **מג"א** ע"ה: **זח** **סעיף טז** לו יבוא ל' שומטו וכו'. קשה הא נכשעף י"ד היה אסור אי לא דדפוס כלי הוא, וקשה זה לאו כלי. וי"ל דכ"ה מייירי שיכול לשמטו בלי טילטול הקנה עמו: **זי** **אבל אסור וכו'**. ונקיים שלטו המומדים ליתלות שרי **מלבושי יו"ט** **ק"ט** **מג"א** סי' טז **זכ"א** ס"ה: **לז** דהא הוה וכו'. צבור וש"ע לא סיים הכי:

סעיף יז לא מנעל חדש וכו'. קמ"ל דחף חדש מיקרי כלי וכל שכן יסן:

לב דשם כ"י וכו'. וכיון שכן חף להוליא הדפוס מתוך המנעל נמי שרי כדלקמן סעיף ט"ז **מלבושי יו"ט** **ק"ט**. וכ"כ הב"ח **ס"ט**. וקשה דהא פירש הב"ח **ס"י** גבי חלוק א"ס תתנו בו כלי דמייירי שמלאכתו להיחר, א"כ אין רחיה להכא דמייירי ככלי שמלאכתו לאיסור. ודגיהו ה"ט **ס"ק** יג כתב ונראה דאם היה רפוי אין לריך שימוש המנעל ממנו, אלא נוטל להדפוס מן המנעל כמו גבי חלוק, אלא כאן מייירי נחשד שהוא מהדוק ספיר אי אפשר ליטול הדפוס אלא ח"כ שומט מנעל, להכי נקט שומטו מנעל ע"כ. וז"ע הא פירש"י סוף פרק חולין **קמא** ע"ג ד"ה נדפוס שהוה רפוי המנעל נשמט מאליו וא"ל לטלטל האמוס ע"כ, א"כ אמאי יטלטל האמוס נחנס, ונריך למקומו דמותר אפשר נאי אפשר נענין אחר, ונהכי מייירי בחלוק, או דאי אפשר לשמוט החלוק אם לא שיטלטל הכלי עמו, לכך מותר בהשמטת הכלי לחוד כיון דעכ"פ מטלטלה, ומלבושי יו"ט וכו"ל הנ"ל אפשר דמייירי נמי נהכי. וגדולה מו מלאחי דנרישה **סק"ו** זה לשונו, לא סמירו אלא מה שהוה לנורך דהיינו לטלטל הדפוס אגב המנעל בשעת השמטת המנעל ממנו, אבל ליגע וליקח הדפוס אפשר דאסור הואיל ואפשר זולתו ע"כ, ועיין ס"ק **מ"ז**: **ל**

סעיף טז לג ב"ש תורת כ"י וכו'. דלא הו מירי **רש"י** באלפסי מה ע"ג ד"ה ספקיה. וז"ל דק"ל מאי שגא משברי כלים דשרי נכשעף ו' וק"ל. ולמג"א **ס"ק** בהן אישחמית זה. ומ"מ קשה קושיהו דאמרינן **שגא** ס' ע"ט סנדל המסומר מותר לכסות בו כלי ולסמוך כרעי המטה, וז"ל דאפשר לדמות לכדור שיתצאר נכשעף מ"ה, מיהו הרמב"ם ומגיד ס"י **ה"ד** דגם הסנדל זה מוי ומותר כמו שצרי כלים, וכ"מ דכ"י בשם **רמ"ב** **הרצ המגיד**:

לי בברמליה וכו'. דנרישה **נפרישה** ס"ק יג מסתפק אי מותר גם ברשות הרבים, ומה ג"ל לתרן מה שהקשה צלחם משנה **נס** על המחיר ע"ש ודו"ק:

מ ואם תחבו וכו'. כ"כ הטור. הקשה הב"ח **נס** מאי קא משמע לן פשיטא דכלי שמלאכתו לאיסור מותר לטלטלו לצורך מקומו. וי"ל קא משמע לן חף דאפשר בהשמטת הכמות מותר ליטול הקנה. ועיין ס"ק **לכ**. והב"ח מריך דמייירי בקנה של אורגיס, והוה אמיינא דמוקנה מתחם חסרון כיס הוא, קא משמע לן דלא חשיבי אפילו מלאכתו לאיסור כיון שאין מקפיד עליהם להשתמש שמשם אחר ע"כ. ובחנם דחק כל כך, דהא הרמב"ם ריש פרק כ"ו פסק להדיא דקנה אורגיס הוויין מלאכתו לאיסור חף שאינו קפיד מכל מקום מיוחד לאיסור, וכן הסכים המגיד שם דלא כפרש"י, ואם כן י"ל דטור ס"ל נמי הכי, וכן מוצא מלבוש שכתב דהא הו כמו לריך מקומו. והנה בשלטי גיטריס דף קמ"ח **מא** ע"ג אה בן כתב דמשמע מפרש"י דשרי לטלטלו אפילו לנורך גופו ע"כ, והוה תמוה מאי רבותא כיון דלאו מלאכתו לאיסור נקרא. ואפשר כוונתו לנורך גופו מחמה ללל: **מא** שנשמט אחר וכו'. אבל נשמר רגל דלא שייך שמתא יתקע, וכן אפילו נשמט אלא שאין כאן אותו רגל כלל, מותר לשמטו על ספסל אחר **ט"ו** ס"ק ט"ז:

Na'eh, Avraham Hayim

11

ספר בעה"י

קצות השלח

חלק רביעי

כולל, ח"י סימנים הלכות המצויים מהלכורח שבת, עסי פסקי אדמו"ר הזקן מוהרש"ו בעל התניא וצוקללה"ה, בשו"ע וסידור, ואדמו"ר הצמח צדק וצוקללה"ה, וליקוט מהרבה אחרונים ז"ל, ותוספת ביאורים והדושי הלכות:

.....

נערך בעה"י מאחי

אברהם חיים נאה

פעה"ק ירושלם חובבי"א

תנא דבי אליהו, כל השונה הלכות בכל יום, מובסח לוי שהוא בן עולם הבא, שנאמר: הליכות עולם לו, אל רוקרי הליכות, אלא הלכות:

שנת תרצ"ג למ"ס

- דפוס הר"י חיים בה"רש הלוי צוקרמן ירושלם -

קצות

מוחר למלטלו ממקום זה א
 הכלי ש
 (ז) מדוכה אם יש בה שונ
 למלטלה אף לצ
 לאיסור. לפי שהמדוכה הי
 זה כאילו מלטל את השו
 לצ
 (ח) נר שלם של שעה או
 בשבת שעברה נקרא
 רק כשצריך לו להשתמש
 או כשצ
 (ט) תפילין רינן ככלי שם
 עצמן. רק לצו
 המזיקין או לצורך מקומן ו
 מות

ידיהן והיו סלטול המקלות שלא
 שאסור להשתמש בה אם אפשר
 בכלי היתר יצטרך לטרוח בשי
 להשתמש רק בכלי היתר. ונ
 שהפסטה על ידיהן כודאי היתו
 על ידיהן. אבל יש לחלק. דמי
 סלטול כלי איסור. וע"כ לא ה
 דאפשר בלא סלטול כלל. אבל
 אפילו כשאפשר לו להשתמש בנ
 לתשמש זה. אלא דבותר לסלט
 לסלט לצורך גופו. ושניהם שוי
 להשתמש בלא סורח כגון לפצ
 במסתח או כלי היתר אחר דאפי
 בשבת וצ"ע (טו) שם י"ב. וכיסוי
 וכ"כ במנ"ש. ובקרא שם העיר
 אחר הבישול ודינו כתשמישו לו
 ותפילין המונחין בחמה או על

קצות דין מוקצה בכלים השלחן

מן האילן מבעוד יום להברית בו הזוכים מותר למלטלו כיון
 שיחדו לכך עשאו כלי גמור (יב) :

76 (ו) כלי מוקצה מחמת איסור שהכלי הוא מיוחד למלאכה האמורה
 בשבת (יג), כגון קורדום שמבקעים בו עצים או קורנס של
 נפחים וכיוצא בהם (יד), מותר למלטלו בין לצורך נופו שצריך
 להשתמש בנוף הכלי דבר המותר כגון קורנס לפצוע בו אנוזים או
 אפילו לסמוך בו כלים וכיוצא (יד). בין לצורך מקומו שצריך להשתמש
 איזה חשמיש במקום זה שהכלי מונח שם, אבל לצורך הכלי
 עצמו שלא ינכ או שלא ישכר וכל כיוצא בזה אסור למלטלו. ואם
 מחשב עליו להשתמש בנופו במקום אחר או להשתמש במקומו

ברי השלחן

יא (י) שם ס"ו (יב) שם ג"ה (יג) ע"י כנה"ל ד"ה קורדום שהביא
 מהפמ"ג דכלי שרוב מלאכתו לאיסור הוא ג"כ בכלל מלאכתו לאיסור. והוא
 מצד שם שזה דוקא אם עיקרה היא למלאכת איסור ורק לפעמים משתמשים
 בה להיתר אבל אם דרך הכלי להשתמש בה לשניהם ורק שלאיסור משתמסין
 בה יותר הוי ככלי שמלאכתו להיתר והניח בצ"ע. והנה מלשון אדמו"ר בסעי'
 כ"א בכלי שמלאכתו לאיסור ולהיתר מותרת בסלטול ש"כ שם הואיל והוא מיוחד
 ג"כ למלאכת היתר, מכואר דהעיקר תלוי במה שהכלי הוא מיוחד, דאם הוא
 מיוחד ג"כ להשתמש בו היתר הוי ככלי שמלאכתו להיתר, ולא אכפת לן מר
 שרוב מלאכתו לאיסור וזה כס' כנה"ל (יג) וקדירה המיוחדת רק לבישול כמו
 פלי נחשת לדגים ואין בה תבשיל אצורה בסלטול לצורך עצמה (פמ"ג) : אמה
 שמודדין בה מותרת בסלטול לצורך גיטה ומקומה, ומדה של בנאים וחייטים
 דקסדי עליהו הוי מוקצה מחמת חסרון כיס ואסורין בסלטול בכל ענין (שע"ת
 סק"ה) : וכלי כביסה שקורין טיילא, מלאכתה לאיסור וכן כל כיוצא בזה : כתב
 בכלכלת שבת להתפא"י דכלי כתיבת שקירין שרייב גיצייג הוו בכלל כלי
 שמלאכתו לאיסור, ומותר לסלטלם לצורך גו"מ, והעיר ע"ו המנ"ש דקולמוס של
 מחכת שמיחד לה מקיס ואינו משתמש בה שום דבר כדי שלא תתקלקל י"ל
 דהוי מוקצה מחמת ח"כ, עוד כ' המנ"ש דהדיו בעצמו שכותכין בו הוי כמוקצה
 מחמת גופו כיון דאין חזרת כלי עליו וע"כ אין לסלטל גם הכלי
 הנקרא סינטארין אפילו לצורך גו"מ בעת שיש דיו ברזוכו (יד) וכ' ^ג
 המשנ"ב דהיינו כשאין לו כלי היתר לתשמיש זה דאם יש לו כלי היתר אין
 לו להשתמש בכלי זה, ומכ"א רא"י משבת קכ"ד דמשני מקלות (מה שאוסר ד"א
 להשמיט הססח בשבת על גבי מקלות) אפשר כד"י אלעזר (שמפשיסין על
 ידיהן

קצות סי' קיח השלחן יט

מוחר למלטלו ממקום זה אע"פ שעיקר כוונתו במלטלו הוא לצורך הכלי שלא יננב וכיוצא (ט): L

ז) מדוכה אם יש בה שום וכיוצא בו מדברים הנידוכים בה מותר למלטלה אף לצורך עצמה אע"פ שהיא כלי שמלאכתו לאיסור. לפי שהמדוכה היא מפלה ובטלה להשום שבתוכה והרי זה כאילו ממלטל את השום בלבדו שמוחר למלטלו אף שלא לצורך כלל (ז):

ח) נר שלם של שעוה או של חלב ואפילו נדלק כבר ברחוץ או בשבת שעברה נקרא כלי שמלאכתו לאיסור, ואסור למלטלו רק כשצריך לו להשתמש בו בשבת איזה תשמיש המותר בשבת או כשצריך למקומו (ח):

ט) תפילין דינן ככלי שמלאכתו לאיסור, ואסור למלטלן לצורך עצמן, רק לצורך גופן כגון בשביל שישמרוהו מן המזיקין או לצורך מקומן ולהציל התפילין שלא יבואו לירי בזיון מותר למלטלן (יח):

כדי השלחן

ידיון והוי טלטול המקלות שלא לצורך) וא"כ כשי"כ בכלי שמלאכתו לאיסור שאסור להשתמש בה אם אפשר לו להשתמש בכלי היתר. והנה לסי' אפילו אם בכלי היתר יצטרך לטרוח בשימושו ובכלי האיסור לא יטרח כ"כ ג"כ צריך להשתמש רק בכלי היתר, וכמו בפסח שלא טלטלו המקלות לר"א אע"פ שהשתמשה על ידיון בודאי היתה טרחה והכבדה, דאלי"כ גם בחול היו משמיטין על ידיון, אבל יש לחלק, דטלטול כלי היתר שלא לצורך הוא מוקצה כמו טלטול כלי איסור, וע"כ לא התיר ר"א המקלות דהוי טלטול שלא לצורך דאפשר בלא טלטול כלל, אבל כשמטלטל כלי איסור לצורך גופו דשרי היינו אפילו כשאפשר לו להשתמש בכלי היתר, כיון שהכלי היתר ג"כ אינו מיוחד לתשמיש זה, אלא דמותר לטלטלו דהוי טלטול לצורך, וגם בכלי איסור התירו לטלטל לצורך גופו, ושניהם שוים לענין זה, וכשי"כ אם בכלי האיסור יוכל להשתמש בלא טרוח כגון למצוץ אגוזים בקורנס שקל יורחך מלמצוץ אגוזים במפתח או כלי היתר אחר דאפשר דעדיף להשתמש בקורנס כדי שלא לטרוח בשבת וצ"ע (כו) שם י"ב, וכיוצא בכלים מסתבר פשוט שדינם כמו הכלי עצמו, וכ"כ במג"ש, ובק"א שם העיר דיש כיסוי קדירה שעשוי לכסות את המאכל אחר הבישול ודינו כתשמישו להיתר (כז) שם כ"ב (כז) שם ל"ג (יח) שם י"ט, ותפילין המונחין בחמה או על הגשמים ומתירא שמא יפסלו ע"ז וא"א לו לכפות

ביון
זורה
של
צריך
ם או
חמש
כ"י
ואם
קומו

הביא
והוא
שים
משין
כסעי'
מיוחד
הוא
מה
כמו
אמה
ויטים
שע"ת
כתב
כלי
ש של
ל י"ל
וקצה
הכלי
(וכי
אין
ר"א
על

ע"כ תוסי ד"ה וכ"ש בשטרי הדוחשות, וע"ע להלן סימן כ"ב
 אות א' וכ"ש באיגרת שבתוך מעטפה, ואף מתוך התחום
 יש לאסור בטלטול. ואם חושש שמא יש שם דבר נחזין
 לצורך הגוף מותר, ויפתחנו ע"י נכרי, ובמדינה זו שאיכא
 טעלעפאן כמעט בכל בית אין לחוש לדבר נחזין לצורך
 הגוף ממש. ואסור לקרות ולטלטל אף לאיגרות שמתוך
 התחום, וכ"ש באיגרת שמתוך לתחום, וכד"ע לא יפלו
 בזה.

ג. תלויות תריסום העשויים לכל בשבת

והנה מותר להלות תריסום העשויים לצל בלבד
 (וינישען בליינדס), ולכן אינן מוקצה, ואף שוודאי
 אסור להניח תלייתן על יום השבת, ואף אם נודמן
 דשלא בכונה נשאר על יום השבת, אסור משום
 טירחא. מ"מ כשנפלו מאיזה חלון בשבת, שליכא
 טירחא גדולה, וגם נודמן זה בשבת מותר. ומועיל
 זה שלא יהיה מוקצה.

ד. אם מותר להשתמש במפיות שולחן יקרות לתשמישים אחרים

והנה סתם מפיות (נעפקינס) הוכנו לכל
 צרכים. אבל אלו המפיות שאין משתמשין אלא
 כשאיכא אורח חשוב יש לאסור לשאר תשמישין.

ה. אם מותר לטלטל הדפסת שיש בה דפוס חלקים

והנה הדפסת (לוס ליק - וע"י מג"א סימן ש"ח ס"ק
 י' דנייר חלק הו"ו מוקצה) שאפשר לשלוף הדפים ממנו,
 מסתבר שתלוי לאיזה צורך חיברין רק באופן זה.
 דאם הוא מחמת שאינו רוצה לחברן באופן יותר
 קבוע, מחמת שאולי יכתוב דבר שאינו ראוי כל
 כך ויוציאם משם, אין זה חיבור, וצריך לשולפם
 (אם הדפוס החלקים) קודם השבת. ואם כך חיברם
 מחמת שבעת שירצה להדפיס מה שכתב, יהיה לו
 קל להוציאן ולהעתיק משם לדפוס, הוא עדיין
 בלי אחר לרוב הזמן, ולא צריך לשולפן קודם
 שבת.

ו. אם לטלטל גרף של רע"ו על ידי קמ"ו

והנה הגם שצודק הערוך השולחן (סימן ש"ח סעיף
 ס') שאם יכול למנוע מעצמו טלטול גרף של רע"ו, ע"י
 שישגי נכרי לזה, שנכון כך לעשות. מ"מ אין לבקש
 מקטן לעשות כך, שיש לחוש שהקטן יטעה ויחשוב
 שמותר לו לטלטל מוקצה, ודלא בערוך השולחן
 שאינו מוחלק בין נכרי לקטן.

ז. אם בגדים שנשארו בכונה בשבת מוכנים לייבוש

והנה בגדים שנשארו בכונה בכונת הייבוש מותר
 להוציאם משם בשבת, ואם שכתם אסור, והטעם

פשוט, דכשהשאר בכונה יש לנו לתלות בסתמא
 דלא היה בדעתו לאוסרן, אלא דעתו עליון דאם
 יצטרך יקח אותם ללבוש. ואם יאמר שמה שלא
 לקחם היה משום ידיעתו שלא יצטרך להם, יש
 לאסור.

יא. אם מותר לפתוח דלת מכונית בשבת

והנה נראה דאם ליכא מראית עין, מותר לפתוח
 דלת מכונית ולהוציא משם דברים שצריך (כשאינו מדליק
 אור במכונית על ידי הדלקת הדלת). ונראה שמותר
 לסגור הדלת אח"כ ג"כ. דעצם המכונית אינה
 מוקצה, דכשהיא בחצרו רגילין להשאיר שם
 דברים כיוון שהוא מקום שמור בחצרו, דוודאי
 הרבה אינשי עושין כן. ומטעם זה אף אם יודמן
 מקום שיתמדהו האינשי שפחה הדלת בשבת, אין
 לאסור במקום שלא יראו. ואינו ככל דבר האסור
 נופני מראית עין, משום שאין לאסור ממש בזה
 (וע"י עוד אגרות משה או"ח סימן צ"ו בטעם שאין מראית
 העין בדבר שבת).

יב. אם צריך לחזר אחרי כלי היתר, כדי שלא לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור לצורך גופו

והנה מה שמוכר במ"ב סימן ש"ח ס"ק י"ב דדווקא
 באין לו כלי היתר מותר לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור לצורך
 גופו, נראה, שאין לטרוח הרבה בהשגת כלי היתר, ורק
 אם נמצא בקרוב מקום בלי טרוח רב, יש לו לשמש
 בכלי היתר ולא בכלי שמלאכתו לאיסור. ומסתבר
 דאם אין לו כלי היתר, אף שיכול לשאול אצל
 אחר מותר לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור. דלכן לא
 כתב המ"ב ומיירי שאין יכול להשיג, אלא כתב
 ומיירי שאין לו.

יג. דבר התלוי על הקיר לנוי דרך קבע, אם הו"ו מוקצה

והנה שעון או תמונות שקבע להם מקום בקיר,
 אינם מוקצה בשביל זה, דתלייתן שם הוא לנוי.

יד. אם יש להתיר טלטול קליפות על ידי הנחת מיבר בכלי שהן מונחות בו

והנה כשאיכא פירות שיש להם קליפות שאינן
 ראויים למאכל בהמה, ורוצה לקלפם ולהניח הקליפות כך
 שיהיה מותר לטלטלן אח"כ מן השולחן בידיים (ע"י סימן ש"ח
 סעיף כ"ז ובמשנה ברורה ס"ק קט"ז), אין להניח הקליפות
 בכלי, דאז אינו כ"כ מאוס ולא יהיה היתר פשוט לטלטלו
 מטעם גרף של רע"ו, וגם יהיה נחשב הכלי או כבסיס לא
 מדין מוקצה דבסיס, דאין בסיס להצי שבת (ע"י מ"ב סימן ש"ו
 ס"ק ל"ז), אלא מצד איסור טלטול היתר ואיסור ביתד
 כשהאיסור הו"ו עיקר. ואין היתר להניח בכלי ג"כ כיכר

אצ"ל שיש א"ל חלק תמי' ס' כ"א

ספר

מנוחת אהבה

כולל

פסקי הלכות בהלכות שבת להלכה ולמעשה

עם באור

מי מנוחות

ציונים ומקורות ומשא ומתן בדברי הפוסקים ראשונים ואחרונים
עד אחרוני זמננו, על ההלכות שבספר.

חלק ראשון

כולל

דינים השייכים לכניסת ולקבלת שבת, דיני תפלות וסעודות שבת,
דיני הילוך ודיבור בחפצי חול, והכנה משבת לחול, דיני מוקצה,
דיני אמירה לנכרי, דינים השייכים לקטן,
דיני רפואה וחשמל בשבת ועוד.

ממני

העורך והמחבר

הצב"י משה לוי ס"ט

עיה"ק בני ברק ת"ו

שנת "הוא לבדו מרום וקדוש" (התשנ"א לפ"ג)

76 טז. מותר לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור לצורך גופו אפי' אם יש לידו כלי שמלאכתו להיתר שיכול להשתמש בו. וכן אם צריך למקום אחד הכלים א"צ להעדיף לטלטל דוקא את זה שמלאכתו להיתר, אלא יכול לטלטל איזה מהם שירצה. 33 L

77 יז. אסור לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור כדי להשתמש בו תשמיש

מנוחות

אי (סי' טז) ושכן מתבאר במאירי (שבת לו.), ובחידושי הרשב"א (שבת קכד. ושבת קנד.). וכן מדויק בלקוטי הרמב"ן (שבת מו. וקנד.). וכן מתבאר בדברי המג"א (סי' שח ס"ק יח) וש"א שם. ודלא כמו שנראה מדברי הפמ"ג (אש"א סימן שח ס"ק יב) שאסור לטלטלו אפי' לצורך מקומו. וכן נוטה דעת התהלה לדוד (סימן רסו ס"ק ח) לאסור. ע"ש. אולם ההלכה העיקר להתיר כדברי המאירי והרשב"א וסיעתם.

78 33 שביין צריך לטלטל אחד מהכלים עכ"פ, אי"כ אין סברא להעדיף לטלטל כלי שמלאכתו להיתר דוקא, שלא מצאנו אחר התרת גזירת כלים שיש להחמיר בטלטול כלי שמלאכה לצורך גופו ומקומו יותר מטלטול כלי שמלאכתו להיתר לצורך גופו ומקומו. וכן מוכח ממ"ש בשי"ע (סימן שח סעיף טז) וז"ל: חלוק שכבסו אותו ותחבו בו קנה ליבשו יכול לשטמו מעל הקנה, אבל ליקח הקנה מתוכו אסור לפי שאינו כלי. ואם תחבו בו כלי מותר ליטלו מתוכו "אפי' הוא מלאכתו לאיסור". עכ"ל. ומבואר שאע"פ שיכול לשמוט החלוק מעל הכלי שתחבו בו ואז הכלי היה מיטלטל מן הצד ולא בידיים, אין חייב לעשות כן ומותר לו ליטול הכלי מהחלוק ואפי' אם מלאכתו לאיסור. והיינו משום שמטלטלו

לצורך מקומו, ומותר, כמו שמותר לטלטלו מן הצד לצורך דבר המותר. והיינ אין להעדיף לטלטל כלי שמלאכתו להיתר. וכן הוכיח התוספת שבת (רס"י שח), וכ"כ עוד (בס"ק נב.). ועיין עוד באליה רבה (שם ס"ק לב וס"ק מ) ובמ"ש בס"ד בשו"ת תפלה למשה חלק א' (סימן יז). ולא אכחד שראיתי להמשגיב (סימן שח) בשעה"צ (אות יג) שהוכיח מהא דאמרינן (שבת קכד.) מקלות אפשר כדרכי אליעזר, הרי שאף שמוכנין היו לתשמיש זה מע"ש והו"ל כלי שמלאכתו להיתר, אפי"ה אסור כיון דשלא לצורך הוא. וכ"ש שאסור לטלטל כלי שמלאכה אם אפשר לטלטל כלי שמלאכתו להיתר. עכ"ד. אולם לפע"ד במחכ"ת לא קרב זה אל זה, דדוקא כשיכול לוותר על הטלטול לגמרי ולא לטלטל שום כלי, בזה אסור דהו"ל טלטול שלא לצורך, והיינו ההיא דמקלות. אבל אם צריך עכ"פ לטלטל איזה כלי, אין זה משנה אם מטלטל את שמלאכתו להיתר או את שמלאכתו לאיסור. דסו"ס מטלטל לצורך גופו ומקומו, שהרי א"א לוותר על הטלטול לגמרי. ולכן גם מ"ש הכה"ח (שם אות כב) וז"ל: ואם אפשר באחר אין לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור לצורך גופו ומקומו. כ"כ האחרונים. עכ"ל. וכנראה שהתכוין למשגיב הנ"ל דלא מצאתי לשום א' מהאחרונים שכתב כן זולת למשגיב.

המותר בשבת או עזרת שום כלי א כלי שמלאכתו לו שיכול לוותר על נ עכ"פ יקשה עליו אם יכול להשתמש

הנה לפיה"א, אין זה עי בס"ד בשו"ת תפלה למע בזה.

34 שמכיון שיכול לוותר הו"ל צורך גופו ומקומו נ לו להשתמש על ידי טלטו מסויים, מ"מ לא גרע מטכ בכלי שמלאכתו לאיסור והיינו משום דדוקא לצו ולא לצורך אחר. וכן מו קכד.) אהא דתנן (פסחי וחלקים היו שם ומניחן ע ותולה ומפשיט. ר' אליע שחל להיות בשבת מניח חבירו על כתיפו ותולה ו אלעזר דמשנה זו נשנית י אסור ר' אליעזר לטלטל ו שחל להיות בשבת אע"י בהן. ורבה חלק על ר' א התרת כלים נשנית משנו לתלות ולהפשיט הקרו המקלות כלל וכעצת ר' א חבירו וכו', אי"כ אסור לט ומבואר שאע"פ שע"י המי

המותר בשבת אם יכול לוותר על טלטולו ולעשות את מה שרצה בלא עזרת שום כלי אע"פ שיקשה עליו מעט בלא הכלי.³⁴ אבל מותר לטלטל כלי שמלאכתו להיתר כדי להשתמש בו תשמיש המותר בשבת אע"פ שיכול לוותר על טלטולו ולהשתמש התשמיש שרצה בלא עזרת הכלי, אם עכ"פ יקשה עליו מעט להשתמש התשמיש שרצה בלא עזרת הכלי.³⁵ אבל אם יכול להשתמש התשמיש שרצה בלא שום קושי גם כלי הכלי אסור

מנוחות

מ"מ כיון שאפשר עכ"פ להפשיט גם בלי המקלות, אסור לטלטלם דלא הו"ל צורך גופו ממש ודמי למחמה לצל. דהמקלות הם כלי שמלאכתו לאיסור שמשמשים לצורך הפשטה, והפשטה היא מלאכה האסורה בשבת, ואע"פ שהותרה בקרבן פסח, מ"מ הו"ל כלי שמלאכתו לאיסור. וכיון שאפשר לוותר על טלטולו, אע"פ שיקשה מעט בלי טלטולו, אסור לטלטלו. ואף שהרמב"ם בפיהמ"ש (פסחים סג) פסק כחכמים שמותר להפשיט במקלות אף בע"פ שחל בשבת, אולם זהו משום דקיי"ל אין שבות במקדש וכמ"ש הרמב"ם שם במפורש. וכ"כ הרע"ב (שם), והמאירי (פסחים סד). אבל שלא במקדש גם חכמים יודו שאסור לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור אם יכול לוותר על טלטולו לגמרי אף אם יקשה עליו מעט. וכיו"ב כתבו בחידושי הרשב"א (שבת קכד), ובתוס' הרא"ש שם. וכ"פ האליה רבה (סי' שח ס"ק לב) ודחה דברי הט"ז (שם) ס"ק יג). וכ"כ הדרישה (שם אות ו). ול"ז מהסוגיא הנ"ל שמסייעת להם. וכ"כ בהגהות מהר"א הורו"ק ז"ל (שבת קכד). וכן עיקר. וע"ע במ"ש בס"ד בשו"ת תפלה למשה חלק א' (סימן יז).

הנה לפיה"א, אין זה עיקר להלכה. וכן העלתי בס"ד בשו"ת תפלה למשה ח"א (סי' יז) להקל בזה. L

76 (34) שמכיון שיכול לוותר על טלטול הכלי לא הו"ל צורך גופו ומקומו ממש. ואע"פ שיותר נוח לו להשתמש על ידי טלטול הכלי, ויש בכלי צורך מסויים, מ"מ לא גרע מטלטול מחמה לצל שאסור בכלי שמלאכתו לאיסור אע"פ שיש צורך עכ"פ. והיינו משום דדוקא לצורך גופו ומקומו התירו ולא לצורך אחר. וכן מוכח מ"ש בגמ' (שבת קכד). אהא דתנן (פסחים סד). מקלות דקים וחלקים היו שם ומניחן על כתפו ועל כתף חבירו ותולה ומפשיט. ר' אליעזר אומר, ארבעה עשר שחל להיות בשבת מניח ידו על כתף חבירו ויד חבירו על כתיפו ותולה ומפשיט. ע"כ. ואמר ר' אלעזר דמשנה זו נשנית קודם התרת כלים ולכן אסור ר' אליעזר לטלטל המקלות בארבעה עשר שחל להיות בשבת אע"פ שמטלטלן להשתמש בהן. ורבה חלק על ר' אלעזר ואמר, שאף לאחר התרת כלים נשנית משנה זו, שמכיון שיכולים לתלות ולהפשיט הקרבן מבלי לטלטל את המקלות כלל וכעצת ר' אליעזר מניח ידו על כתף חבירו וכו', אי"כ אסור לטלטל את המקלות. ע"ש. ומבואר שאע"פ שע"י המקלות קל יותר להפשיט,

(35) שמכיון שעכ"פ יש לו ריוח כלשהו ע"י

לטלטלו, שהרי זה נחשב טלטול שלא לצורך, שאסור גם בכלי שמלאכתו להיתר.³⁶

ב דיני טלטול

דבר שהוא מוקצה מחמת חסרון כים

יח. כל כלי שאדם מקצה אותו מלהשתמש בו שום תשמיש בשבת מפני שמקפיד עליו שמא יפחתו דמיו, כגון כלי שהקצהו לסחורה אפי' אם מלאכתו להיתר, או כלי יקר ביותר שמלאכתו לאיסור ומקפיד שלא להשתמש בו שום תשמיש מלבד תשמישו המיוחד, מחשש שיתקלקל, אסור לטלטלו בשבת כלל, ואפי' לצורך גופו ומקומו אסור. וזהו הנקרא מוקצה מחמת חסרון כים.³⁷ אבל כלי שראוי להשתמש בו בשבת תשמישו המיוחד לו, כגון, שהוא כלי שמלאכתו להיתר ולא הקצהו לסחורה, אע"פ שהקצהו מלהשתמש בו שאר תשמישים מפני שמקפיד שמא יפחתו דמיו או שמא יתקלקל, מותר לטלטלו בשבת כדין כלי שמלאכתו להיתר, כיון שראוי להשתמש בו בשבת תשמישו המיוחד לו.³⁸

מ י מנוחות

טלטול הכלי, הו"ל כטלטול מחמה לצל שמותר בכלי שמלאכתו להיתר.

36 פשוט. עפ"י מה שנתבאר לעיל בסעיף א' שאסור לטלטל כלי שמלאכתו להיתר בלא שום צורך.

37 הרמב"ם (פכ"ה מהלי שבת ה"ט) ושאר ראשונים. וכ"פ בש"ע (סימן שח סעיף א' וסעיף כו), וע"ע בש"ע (סי' רנט סעיף א). וכ"פ הרמ"א בהג"ה (סימן שח סעיף א).

38 כן נראה מכל הדוגמאות שזכרו בגמ' ובפוס'

למוקצה מחמת חסרון כים, שהוא כלי שמלאכתו לאיסור ומקפיד שלא להשתמש בו שאר תשמישים. או אפי' אם מלאכתו להיתר אבל מקפיד שלא להשתמש בו כלל משום שעומד לסחורה. והכלל בזה שבשבת מקצהו מכל שימוש שבעולם ומשו"ה הוי מוקצה. ונראה מזה דכלי שמלאכתו להיתר שאינו עומד לסחורה, אע"פ שמקפיד שלא להשתמש בו שאר תשמישים זולת תשמישו המיוחד לו, מותר לטלטלו ולא חשיב מוקצה מחמת חסרון כים, שהרי אינו מקצהו מתשמישו המיוחד לו. ובהדיא התירו בגמ' (שבת מו:) לטלטל נזמים ושאר תכשיטים בשבת, אע"פ שמסתמא אדם

י. ז
שלא להשה
אפי' לצורך
בדעתו לה
לחבירו ומי
אינו מקפיד
ואפי' אם י
הכלים ומי
כ. ה
מותר לטלו
מוקצה כי
שעומד לא
לסחורה קו
שכן שאם
בשבת שא

מקפיד שלא
זולת תשמיש
פשוט, שכיון ע
א"כ דעתו עלי
39 פשוט ע"
סי' מב אות כ
40 פשוט ע"פ
41 פשוט, ו'
בכה"ח (סימן
42 כ"כ הר

בעוה"ש"ת

עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ

שו"ת

נשמת שבת

חלק ג (ב)

הלכות מוקצה

*

כולל בירורי הלכות בהלכות שבת המצויים
(השייכים לשו"ע סי' ש"ח - שי"ב)

*

כל אלה חוברו יחדיו בעזרת ד' יתברך ויתעלה
ע"י הצעיר באלפי

ישראל דוד הארפענעם

רב דביהמ"ד "ישראל והזמנים"

מח"ס ישראל והזמנים ג"ח, שו"ת ויברך דוד ה"ח

ספר חינוך ישראל, סי' נשמת ישראל ג"ח

שו"ת מקדש ישראל ז"ח, וש"ס

ברוקלין נ.י. - אלול תשע"ב לפ"ק

דפוס הכתב

תורת שבת כ' כהא"ד, וכ' דלכאורה הוא גמרא מפורשת דכל היכא דאיכא היתרא בהתירא טרחינן ולא באיסורא, וכן חולק על התוס"ש בשו"ת שבט הלוי (ח"ג סי' ל').

ובהווא דלקמן בשו"ע סט"ז (דחלוק שכבסו אותו ותחבו בו קנה שהוא כשמל"א מותר ליטל הקנה מתוך החלוק) כתב גם בא"ר (ובס' עול"ש ובתוס"ש) דקמ"ל בזה דלא תימא כיון דאפשר בהשמטת הכתונת לא יטלטל הכלי שמלאכתו לאיסור קמ"ל כיון שעכ"פ צריך הוא למקום הכלי מותר להשמיט הקנה, וע' בשו"ת מחזה אליהו (סי' מ"ה) דאף לדברי הא"ר המובא במ"ב לעיל (סקנ"ז) בזה מודה דשרי דאורחיה בכך להוציא הקנה, וגם קשה לעשות להיפך.

וענינו שכתב ליישב מה שנראה מלשון המ"ב (סקנ"ז) דנקט יותר כהטור"ז להיתר, משום דשם אף אם יטלטל ההיתר תתטלטל עמו האיסור בטלטול מן הצד, ובע"כ שממילא יתטלטל הכשמל"א (על כן יש לדון דחו מותר לטלטלו אף להדיא לצורך מקומו) משא"כ בהווא דסקי"ב דשם יש עצה שלא לטלטל הכשמל"א כלל, וע"ע בס' שש"כ (כ- בזה).

וי"ע כשיש כשמל"א על הרצפה ויכול לעקם דרכו בלא שום טירחה או הילוך יתירה, וע' ס' ארחות שבת

כשצריך למקומו של הכשמל"א אי ישתדל לסלקו בדרך נייער

י"ע להחולקים על התוס"ש כשמונח פטיש וכדומה על הספסל שהוא רוצה לישב שם האם מחוייב לנערו, לא ליקחהו בידו (כשאין בניער זו שום קישוי) [אבל להתוס"ש מסתבר דמותר], שו"ר בחזו"א (סי' מ"ט סק"ח) דלא מצינו שיהא אסור לטלטל כשמל"א לצורך מקומו היכי דאפשר בנייערו. וע"ע בדברינו בסימן שלאחר זה.

☆☆☆

סימן נ"ד

שאלה - בהיתר כלי שמלאכתו לאיסור לצורך גופו מהו אם יכול להשתמש לאותו הצורך בכלי של היתר אם מחוייב להדר אחר כלי היתר (שלא יצטרך לטלטל כשמל"א), ומהו כשיכול לעשות אותו הדבר במו ידיו בלא שום כלי אחרת, וכן לצורך מקומו מהו אם יכול לעשות אותו השימוש במקום אחר שאין שם כלי של מוקצה (כשמל"א).

תשובה - נחלקו הפוסקים בזה, והמיקל יש לו על מה לסמוך, ולכרע איצ' לטרוח הרבה או לחזור הרבה אחר כלי היתר. כ' המ"ב (סקי"ב) דמה דהתירו לטלטל כשמל"א לצורך גופו היינו כשאין לו כלי היתר לתשמיש זה, דאם יש לו כלי אחרת של היתר אין לו להשתמש בכלי זה המוקצה (כשמל"א) [ועיי"ש בשעה"צ (סקי"ג) דאיתו משבח קנד], וכ"כ בהגהות הגרא"מ הורוויץ ו"ל למס' שבת שם, ובס' מנחת פתים, ... (על מג"א סק"ח) [והיינו דסבירא להו דלטלטל כשמל"א לצוגומ"ג הוא רק בבחינת הורחה, לא הותרה וממילא כשאפשר באופן המותר צריך לעשותו בהיתר].

עוד יוצא מראיית המ"כ דכשיכול לעשותו בידיו בלא שום כלי אין לו לעשותו ע"י כשמל"א, וע' להלן, וכ"ה בס' חוט שני (ג-עו) [אבל כלי שמלאכתו להיתר מותר לטלטל מחמה לצל אע"פ שיכול לעשות תשמיש זה בידיו כיון שהדרך לעשות כן חשיב צורך].

המפקקים על המ"ב

מיהו לפי מה שהבאנו בסימן הקודם מס' תוס"ש (בפתיחה, ובסקמ"ו ובסקנ"ב) דמותר אף כשאפשר בדרך היתר (וכ"י מהב"ח והטור"ז ושו"ע הרב והחיי"א), לכאורה ה"ה בזה

יש להתיר לעשותו בכשמל"א משה (ח"א סי' כ') מתיר נ תורת שבת (סקכ"ו) דמותר תחתיו כלי היתר, וכן בשו"ח (ל"א) מפקפק על המ"ב, וע"ע סי' ע"ה) שהסומך להקל יש וכן בשו"ת תפלה למשה (כ' בבירור הלכה בקובץ ביתא קי"א ע' קי"ד) דמותר לטל גופו אף אם יכול לעשות או שמלאכתו להיתר, ואף אם אפ יעו"ש (ועער"ש בגליון קי"ב חשב האפור (ח"ג סי' פ') עמש"כ במ"ב, מ"מ יש לה מ"מ איצ' להחמיר בזה הר צורך קצת לטלטל הכשמל"א עיי"ש].

ובס' קצוה"ש (ק"ח סקי"ז) באופן שאפשר למנוי שאפשר להשתמש לצורך זה לכך, (בכה"ג לא ישתמש לו אם בלאו הכי יצטרך לטלטל מיוחד לכך שוב מותר אף ל שמלאכו לאיסור, דהא טלט לצורך כלל הוא ג"כ מוקצה, שכדי להשתמש בו מותר הצורך [נעשו"ת מחזה אליו לעשות אותו השימוש באחד לטלטלן אפילו שלא לצורך מודה להמ"ב שלא יעשום בו בס' חידושים וביאורים (מועז מיירי ביש לו כלי שמותר לט כלל (ככלי אוכלים) או ש"ל או שיכול לעשות הדבר בידו צריך ליטול כלי שמלאכתו לה שלא לצורך אין ראייה להע להיתר.

ובקו' שו"ת על עניני מוקצה (ע' מ"ח) כ' דבחקירה זו תלוי אם הוא קיבל שבת וחבירו לא והוא צריך למקום כשמלא"א האם עדיף שיבקש מחבירו לטלטלו [נדב"ז נוגע כשקופסת גפרורים נשאר על השולחן במקום האכילה לאחר שהדליקה הנרות, ואחרים שכבית לא קיבלו השבת].

→ ובס' מנוחת אהבה (יב-טו, יז) כתב לחלק דרך אם יכול לעשות מה שרוצה בלא עזרת שום כלי הוא דאסור לטלטל בשביל כך כשמלא"א (כמו שכ' המ"ב), אפילו כשעו"כ יקשה לו קצת כשיצטרך לעשותו במו ידיו (דלא חשיב כל כך לצורך גופו), אבל אם בעל כרחו צריך הוא לכך עזרת כלי שוב רשאי לטלטל בשביל כך כשמלא"א, אף שיכול לעשותו בכלי שמלאכתו להיתר (וממילא שאין ראייה מההוא דמס' שבת קכד). [אבל כלי שמלאכתו להיתר מותר לטלטל לאיזה צורך אפילו כשיכול לעשותו בקושי קצת בלא עזרת שום כלי, אבל אם אי"צ לכך כלי כלל אסור לטלטל בשביל כך דחשיב שלא לצורך לגמרי].

כשיכול לעשותו בכלי היתר ע"י טירחה יותר, והאם חייב לשאול מאחר

כ' בס' קצוה"ש שם (קח-יד) דלדעת המ"ב צריך אפילו לטרות הרבה אחר כלי היתר [נע"ע בס' מגילת ספר (מו-א)], אבל בס' טלטולי שבת מביא בשם האגר"מ (או"ח ח"ה סי' כ"א סק"ב) דאף להמ"ב אינו צריך לטרות הרבה להשיג כלי היתר, ורק אם נמצא בקירוב מקום כלי טורח רב.

עוד כ' שם באגר"מ דאם אין לו כלי היתר אינו צריך ללכת לשאול מאחר, והכי מסתבר דהוא צער לאדם לשאול מאחרים, ובפרט שלא ניח"ל לקבל אחריות על חפץ של חבירו, ובאי פחדא קיטיב תמיד שיחזירוהו לו, ושלא התקלקל תחת ידו.

וכן האריך לברר בקובץ נהוראי (לעיקוואד, תשנ"ו, ע' שי"א) דמש"כ המ"ב הנ"ל היינו

יש להתיר לעשותו בכשמלא"א, וכן בשו"ת באר משה (ח"א סי' כ') מתיר בפשיטות, וכ"כ בס' תורת שבת (סקכ"ו) דמותר אף כשיכול לטלטל תחתיו כלי היתר, וכן בשו"ת או נדברו (ח"ה סי' ל"א) מפקפק על המ"ב, וע"ע בשו"ת בא"מ (ח"ח סי' ע"ה) שהסומך להקל יש לו על מה לסמוך, וכן בשו"ת תפלה למשה (סי' י"ז)... וכן העלה בבירור הלכה בקובץ בית אהרן וישראל (גליון קי"א ע' קי"ד) דמותר לטלטל כשמלא"א לצורך גופו אף אם יכול לעשות אותו הפעולה עם כלי שמלאכתו להיתר, ואף אם אפשר לו בלא כלי כלל יעו"ש (ועעו"ש בגליון קי"ב ע' מ"ט)... [נעשו"ת חשב האפוד (ח"ג סי' פ') אף שיש לפקפק עמש"כ במ"ב, מ"מ יש להחמיר כדבריו, אבל מ"מ אי"צ להחמיר בזה הרבה, ואף כשיש רק צורך קצת לטלטל הכשמלא"א לצוגומ"ק יש להקל עיי"ש].

← ובס' קצוה"ש (ק"ח סקי"ד) לחלק יצא דרך באופן שאפשר למנוע כל הטלטול, או שאפשר להשתמש לצורך זה בכלי היתר המיוחד לכך (בכה"ג לא ישתמש לזה בכשמלא"א), אבל אם בלאו הכי יצטרך לטלטל לזה כלי היתר שאינו מיוחד לכך שוב מותר אף לטלטל לכך אף כלי שמלאכו לאיסור, דהא טלטול כלי היתר שלא לצורך כלל הוא ג"כ מוקצה, כמו כלי איסור, אלא שכדי להשתמש בו מותר משום דחשיב דבר הצורך [נעשו"ת מחזה אליהו דלפי"ז אם יכול לעשות אותו השימוש באחד מהני כלים דמותר לטלטלן אפילו שלא לצורך כלל (כמ"ב סקכ"ג) מודה להמ"ב שלא יעשום בכשמלא"א], וכיו"ב כ' בס' חידושים וביאורים (מועד ס"ד סק"ז) דהמ"ב מיירי כיש לו כלי שמותר לטלטל אף שלא לצורך כלל (ככלי אוכלים) או שיש"ל כבר כלי אחרת בידו או שיכול לעשות הדבר בידו בלא כלי, אבל אם צריך ליטול כלי שמלאכתו להיתר שאסור בטלטול שלא לצורך אין ראייה להעדיף כלי שמלאכתו להיתר.

לאיסור יכול יתר אם יצטרך לעשות אחרת. לעשות שם כלי המיקל ולכרע ה' אחר דהתירו ל' לו כלי זרת של המוקצית ראייתו וריץ ז"ל ל' מג"א בשמלא"א הותרה, לעשותו יתו בידיו בשמלא"א, אבל כלי ל' אע"פ שהדרך דם מס' בסקנ"ב) מהב"ח ה"ה בזה

כששניהם על השולחן, אבל אם הכשמל"א על השולחן וכלי ההיתר הוא במקום אחר אי"צ לטרוח עצמו לילך לשם כדי להשתמש בכלי ההיתר ולא יצטרך לטלטל הכלי איסור [ממילא אם רוצה לפצוח אגוזים וכאן יש לו פטיש אבל בחדר אחרת יש לו מפצח-אגוזים וטירחה לו לילך להתם דפטור].

כשיודע שיצטרך בשבת למקום כשמל"א מונח שם האם צריך להסירו משם מער"ש
לכאורה תלוי בספק הנ"ל אם טלטול כשמל"א לצוגומ"ק הותרה או דחויה, ובס' כפה"ח (סקמ"ו) כ' שלכתחלה יזהר להסירו משם מער"ש

ויע' בס' מגדנות אליהו (ח"ב סי' צ"ב אות ב') דלכו"ע מותר למי שצריך לכשמל"א לצורך גופו לבקש מאיש אחר שיושיטו לו, ולא אמרינן שיקחנו בעצמו, דכיון שממילא צריכין לטלטלו אין נפק"מ אם שני בני"א משתדלין בטלטולו הנצרך].
 ל
 ☆☆☆

סימן נ"ה

שאלה - להערים לטלטל כשמל"א לצורך גופו או מקומו כשבאמת עיקר כוונתו הוא מחמה לצל.

תשובה - מותר, אלא שי"א דהיינו רק במקום הפסד. במג"א (סק"ח) מביא מהירושלמי (פ"ה דביצה) דכשמחשב עליו לתשמיש מותר לטלטלו אפילו כשעיקר כוונתו הוא מחמה לצל, ומבואר בשו"ע הרב וכפמ"ג דהוא הדין נמי לצורך מקומו, פי' שבאמת אינו מעונן להשתמש או לשבת עכשיו באותו המקום שהמוקצה שם, אבל עושה כן כדי להציל עיי"כ את המוקצה (להצניעו), ויסוד ההיתר דהרי למעשה הלא הוא משתמש עם המוקצה או במקום המוקצה (הכשמל"א). ועיי"ש במחצה"ש.

ובס' תהלי"ד כתב לפקפק בעיקר דברי המג"א, מיהו שאר כל הפוסקים (ובשו"ע הרב ובמ"ב סקט"ז) העתיקו להלכה דברי המג"א, וע' בס' קיצור הל' שבת.

ובס' ערוה"ש (סי"ד) כ' בטעם ההיתר משום דהתירו הערמה "במקום הפסד", משמע שבאמת אינו מותר אלא (כשהוא מחמה לצל) דהיינו להציל מהפסד, וכ"כ בס' תורת שבת שאינו מותר רק במקום הפסד, וכ"כ בס' או נדברו (ח"א סי' כ"א) [וממילא אם נימא דלפנות המוקצה ממקום הנחתו מפני שמונחת במקום שאינו כבוד לשבת (אבל אין לו צורך ממשי בהמקום ההוא) לא חשיב לצורך מקומו, לא יהני לכך הערמה (שיעשה שם איזה שימוש) שהרי אין בזה הפסד].

אל"א שבעיקר הדבר יש להעיר לפמ"ש"כ המ"כ (סקי"ב) דכל שאפשר לו לעשות הדבר בכלי היתר אסור לעשותו בכלי איסור, א"כ למה יהא מותר להערים, הלא אפשר לו בלעדו (וע' בס' מנחת פתים שבאמת רצה להעמיס זה בכוננת המג"א שציין למס' שבת דף קכד) ואילו הכא העתיק המ"ב סתמא לר' המג"א משם הירושלמי כאמור, ויש ליישב בתרתי דכוונת המ"ב הנ"ל שאוסר הוא דוקא כשיכול לעשותו בכלי היתר המיועד בשבילו שאז אם יעשנו בכלי איסור הוי "הערמה הניכרת" שזה אסור, וממילא יש ללמוד בנידונינו נמי שאינו מותר באופן שהוא הערמה הניכרת, עוי"ל לפי מה שהבאנו למעלה מהערוה"ש והתור"ש שלא התירו הערמה אלא במקום הפסד, ושם (בסקי"ב) מיירי המ"ב שלא במקום הפסד, עוי"ל דסוכ"ס למעשה הוא נהנה מההשתמשות של הכשמל"א (אף שהיה אפשר לו בלעדו) והנאה הזאת לא היה אפשר לו בלא הכשמל"א, והמ"ב מיירי שיכול לעשות אותו השימוש עצמו באופן המותר לגמרי.

ועל' כן נראה נמי דמי שיש לו דבר מוקצה בחוץ ורוצה להכניסו כדי להצילו מהפסד (מחמה

לצל) לא מהני על מנת ליי לכל אדם בביתו די והותר
 ☆☆☆

סימן

שאלה - כשמל"א מו שיש (שבביר יהים מהו אי מותר להשתמש דייקא באותו שהמוקצה מונח שם) המוקצה משם ולהצני

תשובה - מסתו הכשמל"א

הוא שם יש להקל]. הנו שאומר שהוא בדוקא דו הפינה שהמוקצה מונח שב מיוחדת (או נחוצה) לכך הניכרת, ויל"ע אי הערמו (כשעיקר כוונתו

והנה במג"א (סק"ח) מו דביצה) דכשמחשב לטלטלו, אפילו כשעיקר כ ועיי"ש בפמ"ג דה"ה לצור בשו"ע הרב שם (סי"ב), אינו מעונן להשתמש במי להערים ולחפש לעצמו א שם ואח"כ לטלטל משו במקום משומר שלא

אבל נראה דזה דוקא או ההוא (שהמוקצה (בערמה) לעשות אותו ה ביותר לאותו השימוש (אף השימוש אף שבאמת עצם כל כך), אבל לא כשיש לו והוא יכול לעשות אוו האחרים, למה פתאום יז

בעזרה ש"ת

ספר

ט"ל מלאכות

חלק שלישי

הלכות מבוארים, על שאר הלכות שבת
נאמרים, אוהב ד' שערי ציון בשערים, אשר
הלכותיה תלויות כהררים, מדברי ש"ס
ראשונים ואתרוגים, ועד השולחן ערוך ונושאי
כליו מחוברים, ואתו עמו דעת גדולי האחרונים,
בהלכתא רבתא לשבתא

בעזר השי"ת החונן לאדם דעת

חיים קלמן גוטמאן

ברוקלין נוא יארק יצ"ו

שנת תש"ס לפ"ק

פסח שחל בשבת [והיו מפשיטין את הפסח בשבת (שנח דף קט"ז ע"ב)] והיו רגילין להפשיט ע"י מקלין דקין וחלקין שמניחין על כתיפו וכתף חבריו ותולה עליו הקרבן פסח ומפשיטו, אבל בשבת ערב פסח לא היה משתמש במקלות אלא מניח ידו על כתף חבריו ותולה הפסח ומפשיטו, והטעם כמבואר שם דכל שאפשר להפשיט בלא מקלות לא התירו טלטול המקלות, ואותן המקלות הם מלאכתן להיתר אפ"ה כל שאפשר בלא זה אסורה בטלטול, כ"ש כלי שמלאכתו לאיסור כל שאפשר בלא זה אסור להשתמש בהו לצורך גופו ומקומו עכ"ד. הנה בספר תוס' שבת (רי"ט הסי' נלליס אות ה') כתב בפירושו דכלי שמלאכתו לאיסור דשרי לטלטל לצורך גופו ומקומו התירו חז"ל אף אם אפשר לטלטל באופן אחר בהיתר גמור. L

דעת הפרישה והא"ר

7 ומצינו באחרונים שדנו בזה (בסעיף י"ד) במנעל חדש דמותר לשטמו מעל הדפוס, אף על פי שהדפוס הוא כלי שמלאכתו לאיסור, מותר לטלטלו לצורך מקומו, דהוצאת הדפוס מתוך המנעל הרי הוא צורך מקומה להשתמש בהמנעל, ויש עצה לשמוט המנעל מעל הדפוס (ולא ילטל את הדפוס צדיו) והוה טלטול מן הצד, או באופן שלא יתנדנד הדפוס כלל בהסרת המנעל. וכתב הדרישה (סק"ו) דמלשון לשטמו משמע דמשמיטין המנעל בלי נגיעת הדפוס, ואע"פ שגם הדפוס שם כלי עליו לא התירו אלא מה שהוא צורך, דהיינו לטלטל המנעל ולהשמיטו מהדפוס, ואע"ג דבעת השמטת המנעל הדפוס מתנדנד אגבה מותר דהוי טלטול מן הצד, אבל ליגע הדפוס בידים ליקח מתוך המנעל אפשר דאסור הואיל ואפשר זולתו, עכ"ד. אמנם הטו"ד (סק"ג) כתב דלהכי נקט שומטו במנעל דמיירי בחדש שהמנעל

ורק לפעמים משתמש בה להיתר, ולזה יש ראי' מדברי הרשב"א דהרי קדירה עיקרה מיוחדת לבשל בתוכה ואחר הבישול מעריץ מתוכה המאכל, ורק לפעמים נשאר התבשיל בהקדירה, ולכן אינו מיוחד להיתר. אבל כלי שמיוחד להשתמש לשניהם בין להיתר ובין לאיסור, יש לומר אפי' רק מיעוט תשמישו להיתר סגי, כיון שמיוחד ודרכו להשתמש גם להיתר לא מקצה האדם מיני' דהלא עשויה למלאכת היתר גם כן יעו"ש. וכהיום שרגילין להשאיר התבשיל בהקדירה אחר הבישול, ומניחין אותו בפרידזשער עד שעת אכילה, שפיר י"ל דחשיבי הקדירה מיוחד לתשמיש היתר ג"כ, ועי' בשו"ת כוונת הלב (או"ח סי' ל"ג) שמצדד דלא חשיב מיוחד גם למלאכת היתר, דבל"ז מותר לטלטלו כשיש בתוכה אוכל, שהרי אף אם יוחשב כלי שמלאכתו לאיסור מותר להשתמש בה לצורך גופו, ומ"מ סיים דהמנהג להקל לטלטל הקדירה אף לאחר שעזרה ממנו המאכל.

ומלשון שו"ע התניא (סי' ש"ח סעיף כ"א) משמע כשיטת הבה"ל הנ"ל, וז"ל: כלי שמלאכתו לאיסור ולהיתר מותר לטלטלו וכו' כדון כלי שמלאכתו להיתר, הואיל והוא מיוחד ג"כ למלאכת היתר עכ"ל. משמע דעיקר תלוי אם מיוחד ג"כ למלאכת היתר, ולא תליא ברוב תשמישו.

לצורך גופו ומקומו אי צריך להזדר אחר אופן המותר

76 ט קי"ל כלי שמלאכתו לאיסור מותר לטלטל לצורך גופו או מקומו, וכתב המשנה ברורה (סק"ו) לחדש דזה דוקא באין לו כלי היתר לתשמיש זה, דאל"ה אין לו להשתמש בכלי שמלאכתו לאיסור, עכ"ד. וציין בשעה"צ ראי' לזה ממה דאיתא (שנח דף קט"ד ע"ה) ערב

מהודק שפיר להדפוס וא"א ליטול הדפוס אלא א"כ שומט המנעל, אבל אם היה רפוי ויכול ליטול הדפוס מן המנעל שפיר יכול ליקח הדפוס בידיים ולשמטו מן המנעל.

← **והאלי'** רבה (סקל"ז) מחלק, שאם בהשמטת המנעל יטלטל עכ"פ הדפוס (עלטול מן הגל), או מותר להוציא הדפוס עצמו בידיו, ואם אפשר שלא יתלטל כלל הדפוס ע"י השמטת המנעל אסור הוצאת הדפוס. והמשנה ברורה (סקנ"ו) העתיק דברי הטו"ז הנ"ל, וסיים דהאלי' רבה פקפק על הטו"ז דלמה יטלטל הדפוס, טוב יותר שישמט המנעל וכו' עכ"ד.

ואבתי טובא יש לחלק בין חומרת משנה ברורה בריש הסימן שהחמיר שלא להשתמש בכלי שמלאכתו לאיסור לצורך גופו כל שיש אפשרות ע"י כלי שמלאכתו היתר, ובין האי דינא דלשמוט מנעל מעל הדפוס. לא מיבעיא לדעת הטו"ז בדין מנעל מוכח דכל כלי שמלאכתו לאיסור מותר לטלטלו לצורך גופו ומקומו, אף שאפשר לו בענין אחר, וכשיטת התוס' שבת (ריש סי' ע"ח) שהכריע להקל בכל בענין. אלא אפילו לדעת האלי' רבה אין ראוי להחמיר כדברי המשנ"ב, דדוקא היכא שאין צריך כלל לטלטל דבר המוקצה שפיר יש להחמיר לטלטל רק דבר ההיתר, אבל כל שצריך לטלטל כלי לצרכו להשתמש בו מנ"ל לומר שלא התירו רק באי אפשר בענין אחר, דמסתברא דכל שרוצה להשתמש בהן לצורך גופו דינו כמלאכתו היתר ומותר.

← **וראיתי** המשנה ברורה להחמיר ממה דאיתא בענין שימוש במקלות, יש לבאר על פי דברי הרשב"א שם, דחשיב שם בגמרא (דף קכ"ג ע"ב) גם קנים דאינו דוחה שבת, והיינו דהקנים של הלחם הפנים שהיו מניחין

להפרידן בין חלה לחלה שיכנס הרוח ביניהן שלא יתעפשו, ובערב שבת הסירו הקנים מבין הלחמים שלא יצטרכו לטלטל אותן בעת סילוק לחם הפנים מן השלחן, וכן כשסידרו המערכה החדשה לא נתנו הקנים, ולאחר שבת הכניסו הקנים בין הלחמים, וקאמר הש"ס שם דאין ראוי דקודם התרת הכלים נשנו, דשפיר י"ל דאף לאחר התרת כלים לא התירו לטלטל הקנים, דמשום ההוא פורתא שהישנה מתעכבת בלא קנים מלילי שבת לשבת, והחדשה משבת למוצאי שבת, לזמן מועט כי האי לא מיעפש. וביאר שם הרשב"א בחידושו, דכיון דאין צורך כל כך לאו צורך גופו מיקרי אלא הוה ליה כמחמה לצל, והקשה שם דהא אותן הקנים הו"ל כלי שמלאכתו להיתר ואפילו מחמה לצל שרי, וי"ל דגרסינן רבה והוא רבה בר נחמני דאסר אפילו כלי שמלאכתו להיתר במחמה לצל, עכ"ד הרשב"א. וא"כ למאי דקיי"ל דכלי שמלאכתו להיתר מותר אפילו מחמה לצל, גם היכא שאפשר להשתמש באופן אחר שרי. אבל כלי שמלאכתו לאיסור אם אפשר בלא"ה י"ל דאסור, דכיון שאין בהן צורך לא נחשב כמטלטל להשתמש בו לצורך גופו, רק כמטלטל מחמה לצל דאסור.

→ **ובקצות השלחן** (סי' ק"ח) העיר ע"ד המשנ"ב, דוקא בכה"ג דעל ידי שנמנעו מלהשתמש במקלות והפשיטו על ידי הנחת ידים על כתף חבירו, משו"ה עדיף שלא טלטלו כלי כלל, אבל היכא שצריך לטלטל כלי להשתמש בה, תו אין לחלק בין אם משתמש בכלי שמלאכתו להיתר או כלי שמלאכתו לאיסור לצורך גופו, כ"ש כשיותר טורח לו השימוש ע"י כלי היתר עכ"ד. והוא כעין סברת אלי' רבה הנ"ל דדוקא אם יוכל למנוע לגמרי מלטלטל כלי שמלאכתו לאיסור אז אסור. אבל אינו דומה ממש דבמנעל המנעל

עצמו בודאי צדין מהדפוס, משא"כ

ודע דעכ"פ מוכ כלי בידיו ו בהכלי לא חשיב בקנים של לחם ה שאינו צורך כל ל לזמן מועט, ה"ז לטל

ממלאכה

ג) בשו"ע (סעיף שנטו

מקומו, מותר לו דכיון שהוא כבר (מג"א סק"ו). ומקו חל"ה דלרבי יצחק ניטל אלא לצורך דמתיר לכפות כי בצריך למקום הכ יצחק יכול לטלטי כן לדידן בכלי ש הטלטול לצורך ג אפי' בחדרו אם הרשב"א (דף קכ"ז דרבי נחמ"י דס"ו תשמישן, כל שג מניחו אח"כ בא תקשי (חלינה דרנ ומפקינן להו ל) ביתיה, עכ"ד. גב נחמ"י) הביאו פלו נחמ"י) אם שרי הרשב"א שם (דף לצורך מקומו גב נחמ"י, דס"ל דכל

עצמו בודאי צריך לו, ולכן מטלטלו לשולפו מהדפוס, משא"כ כשאין צריך הטלטול כלל י"ל דאסור.

ודע דעכ"פ מוכח מסוגיית הגמרא דלטלטל כלי בידיו כדי להשיב דעתו או לשחוק בהכלי לא חשיבי לצורך גופו. כמו שאסרו בקנים של לחם הפנים דלא חשיב לצורך גופו שאינו צורך כל כך כיון דאפשר בלא הקנים לזמן מועט, ה"ה בכל מה שאין צורך אין לטלטלו בשביל כך. L

מטלטלו למקום שירצה

ג' בשו"ע (פס"ג) כלי שמלאכתו לאיסור שנטלו לצורך גופו או לצורך מקומו, מותר להניחו באיזה מקום שירצה, דכיון שהוא כבר בידו, רשאי לטלטלו יותר (מג"א סק"ו). ומקורו מתוס' (ב"ב דף ג' ע"ב ד"ה אגל) דלרבי יצחק (שנת דף מ"ג ע"א) דאין כלי ניטל אלא לצורך דבר הניטל מוקי לה ברייתא דמתיר לכפות כלי על ביצה הנולדה בשבת בצריך למקום הכלי, וכל שכבר בידו אף לרבי יצחק יכול לטלטלו לכפות על גבי הביצה, כמו כן לדין בכלי שמלאכתו לאיסור כל שהתחיל הטלטול לצורך גופו או מקומו מותר להוליכו אפי' בחדרו אם ירצה, עכ"ד. וכ"ה בחידושי הרשב"א (דף קכ"ד ד"ה מדלקטו) שהוכיח אליבא דרבי נחמ"י דס"ל אין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו, כל שטלטל הכלי לצורך תשמישו מניחו אח"כ באיזה מקום שירצה, דאלת"ה תקשי (אליבא דרנ"א ס"ט) היכי מטלטלינן להו ומפקינן להו (להקשות אהר אכילה) מבוליה ביתיה, עכ"ד. [בתוס' (שנת דף ל"ז ד"ה ה"א ר"י נחמ"י) הביאו פלוגתת רש"י ור"ת אליבא דרבי נחמ"י אם שרי לצורך מקומו, ובחידושי הרשב"א שם (דף קכ"ד) הכריע להיתר לטלטל לצורך מקומו גם לשיטת רש"י אליבא דרבי נחמ"י, דס"ל דכלי שמלאכתו במיוחד למלאכת

איסור אסור לטלטלו לצורך גופו כל שאין דרכו בחול לשימוש זה, אבל עכ"פ טלטול לצורך מקומו במלאכתו לאיסור חשיבי כדרכו לכך].

נחזור לברר הך דינא דכל שכבר טלטל הכלי בידיו מותר להניחו באיזה מקום שירצה.

כל היום - או עד מקומו הראוי

בפרי מגדים (משנ"ו סוף ס' שלי"ט) כתב דהיתר מוקצה כ"ז שבידו אין ההיתר לטלטלו כל היום, אלא כל שכבר אפשר לו לסלקו מידו להניחו במקום הראוי חייב לסלקו מידו, וכמו דמציינו בגמרא (שנת דף ל"ה) דחזן הכנסת שתקע בערב שבת שש תקיעות היה לו מקום בראש גגו להצניע שם השופר עכ"ד. ולכאורה אדרבה שם מבואר שמותר להדליק אחר שש תקיעות, שהרי נתנו חכמים שיעור לחזן הכנסת להצניע שופרו במקום צנוע בראש גגו ששם מניח שופרו, לפי שאין מטלטלין לא את השופר ולא את החצוצרות. הרי מניח שופרו מידו לפני שקדש היום שלא יטלטל כלל מוקצה, אבל כל שכבר הוצרך לטלטל דבר מוקצה בשבת, מנא לן שצריך לסלקו מיד שאפשר לסלק המוקצה מידו. ואפשר כוונת הפמ"ג מדחזינן שתקנו לתקוע מעט לפני שקידש היום כדי שלא יבא לטלטל מוקצה שלא לצורך, ואע"ג דהרי הוא בידו בהיתר, חזינן דאף במקום שהותר לא התירו אלא עד שיצניענו במקומו הראוי. ועי' מש"כ הפמ"ג (א"א ס' ש"ח סק"ו) שדעתו נוטה לדינא דדוקא להצניע באותו חדר מותר ע"כ. ויש להשוותו עם דבריו שבס"י של"ט הנ"ל, דצריך להצניעו תיכף ומיד במקום האפשרי.

אמנם בשו"ע התניא (קונ"א ס' ש"א אות י') כתב דהיתר שכבר בידו לא התירו אלא